

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
JIZZAX DAVLAT PEDAGGIKA INSTITUTI

“Tashqiylayman”
Jizzax davlat pedagogika instituti
rektori prof. Sh. Sharipov
2021 yil 11.08

IQTISODIYOT

FANINING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi: 100000 – Ta'lim
Ta'lim sohasi: 1100000 – Ta'lim
Ta'lim yo'nalishi: 60111000 – Geografiya va iqtisodiy bilim asoslari

Fan/Modul kodi 3511qM1006	O'quv yili 202-202	Semestr 4	Kreditlar 6
Fan/Modul kodi Majburiy	Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars sonlari 6
Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (90 soat)	Mustaqil ta'lim (90 soat)	Jami yuklama (180 soat)

1. Fanning mazmuni
Fanni o'qitishdan maqsad - Talabalar tomonidan iqtisodiy voqelikni chuqur anglash, bilish va tegishli nazariy xulosalar chiqara bilish, shu asosda zamonaviy iqtisodiy rivojlanish qonuniyatlarining mohiyatini tushunish, O'zbekistonda iqtisodiy ustuvorlik g'oyasi mazmuni to'g'risida mustaqil fikrlay olish. O'zbekistonda bozor munosabatlariga o'tishning "O'zbek modeli"ning hayotiyligini, uning mantiqiy davomi sifatida O'zbekistomni 2017-2021 yillarga mo'ljallangan rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasining umumjahon jamoatchiligi tomonidan tan olinganligini uning ilmiy asoslangan tamoyillari amalga oshirilayotgan iqtisodiy islohotlarning negizi ekanligi to'g'risida har tomonlama keng qamrovli tushuncha va ko'nikmaga ega bo'lishga erishish. Shuningdek, talabalarga iqtisodiy ta'limotlar tarixi fanini o'qitishning zarurligi, ma'lum davrlardagi u yoki bu sinflar, ijtimoiy guruhlar, insonlar manfaatini ifoda etuvchi iqtisodiy g'oyalarning vujudga kelishi, rivojlanishi va almashuvining xususiyatlari to'g'risida bilimlar berishdir.

Fanning vazifasi - talabalarga iqtisodiyotga oid nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, jamiyat iqtisodiy tizimining rivojlanish sir- sinoatlarini, qonun-qoidalarini, iqtisodiyotni erkinlashtirish, modernizatsiyalash va islohotlarni chuqurtashirish asosida hozirgi zamon rivojlangan bozor iqtisodiyotini shakllantirishning eng muhim vazifalarini singdirish, qadimgi dunyo, feodal jamiyat, feodalizm yemirilishi davridagi va ilk bozor iqtisodiyotiga oid iqtisodiy ta'limotlar, ma'muriy buyrukbozlik davridagi iqtisodiy qarashlar, hozirgi zamon iqtisodiy ta'limotlari to'g'risida talabalarga bilim berish.

II. Asosiy nazariy qisq (ma'ruza mashg'ulotlari)
1-semestr

Mavzu: "Iqtisodiyot" fanning predmeti va bilish uslublari. Ijtimoiy ishlab chiqarish jarayoni. Iqtisodiy tizimlar va mulkchilik munosabatlari.
 Iqtisodiyot tushunchasi va turlari. Iqtisodiy faoliyatning mazmuni. Takror ishlab chiqarishning mazmuni va fazalari: ishlab chiqarish, taqsimot, ayirboshlash, iste'mol. Ehtiyojlarining mazmuni va ularning turkumlanishi. Ehtiyojlarining o'sib borishi qonuni. Iqtisodiy resurslarning mazmuni va turkumlanishi.
 Iqtisodiy xodisa va jarayonlarni bilish usullari. Ishlab chiqarish jarayonining uning iqtisodiy asoslari. Ishlab chiqarishning tarkibiy tuzilishi. Ishlab chiqarish jarayonining ikki tomoni. Tovar va xizmatlar nafliigi va qiymatining yaratilishida ishlab chiqarish omillarining roli. Ishlab chiqarish samaradorligi. Mulchilik munosabatlarining iqtisodiy mazmuni. Mulch ob'ekti va sub'ekti. Mulchilikning iqtisodiy va huquqiy jihatlari. Mulch shakllarining tasniflanishi. Davlat mulki, jamoa mulki, xususiy mulk va aralash mulk. Iqtisodiyotni isloh qilishda mulchilikning o'rni. Mulchilik shakllarini o'zgartirish usullari: milliyashtirish, davlat tasarrufdan chiqarish va xususiyashtirish. Davlat mulkini xususiyashtirishning usullari.
Mavzu: Tovap-pul munosabatlarni rivojlantirish bozor iqtisodiyoti shakllanishi va amal qilishining asosidir.

Ijtimoiy xo'jalik shakllari. Natural va tovar ishlab chiqarish mazmuni, o'zaro farqli belgilari. Tovar ishlab chiqarishning vujudga kelishi va rivojlanish sabablari. Tovar va uning xususiyatlari. Tovarning nafliigi va ayirboshlash qobiliyati (qiymati). Tovar qiymatining miqdori. Individual va ijtimoiy-zaruriy mehnat sarflari. Qiymat va baho. Tovar va xizmatlar qiymatini tushunishning muqobilligi. Keyingi qo'shilgan tovar nafliigi nazariyasi (marjinalizm).
 Pulning kelib chiqishi va mazmuni. Pul to'g'risidagi metalistik, nometalistik va miqdoriy nazariyalari. Pulning asosiy vazifalari: qiymat o'lchovi, muomala vositasi, jamg'arish vositasi.

Hozirgi zamon pulining tabiati va mazmuni. O'zbekistonda milliy pul-so'mning muomalaga kiritilishi va uning ahamiyati. Bozor Iqtisodiyoti tovar-pul munosabatlari rivojining maxsuli ekanligi.

Mavzu: Bozor iqtisodiyotining mazmuni va amal qilishi.

Bozor iqtisodiyotining mazmuni va uning rivojlanishi. Bozor iqtisodiyotining sub'ektlari: uy xo'jaliklari, tadbirkorlik sektori, davlat sektori va bank. Bozor iqtisodiyotining asosiy belgilari. Bozor tizimining o'zini-o'zi tartibga soluvchi mexanizmi. Klassik va Hozirgi zamon bozor iqtisodiyoti, ularning umumiy tomonlari va farqlari. Zamonaviy bozor xo'jaligi modellari.
 Bozor iqtisodiyoti sharoitida doimiy muammolarni xal qilish va rissurslardan samarali foydalanish yo'llari. Bozor iqtisodiyotining afzalliklari. Resurslarni taqsimlashning samaradorligi. Iqtisodiy faoliyat va tanlov erkinligi. Iqtisodiy sub'ektlar xarajatining taminlanishi, Bozor iqtisodiyotining boshqa ijobiy jihatlari. Bozor iqtisodiyotining asosiy ziddiyatlari va salbiy jihatlari.

"Bozor" va "bozor iqtisodiyoti" tushunchalarining o'zaro farqlanishi. Bozorning mazmuni va asosiy belgilari. Bozor mexanizmi. Bozorning ob'ektlari va sub'ektlari. Bozorning vazifalari. Bozorning turkumlanishi. Resurslar, mahsulotlar va daromadlarning doiraviy aylanishi.
 Bozor infratuzilmasi. Bozor infratuzilmasi muassasalarini guruhlash yo'nalishlari. Bozor infratuzilmasi tarkibi.

Mavzu: Bozor iqtisodiyotiga o'tish davri va uning O'zbekistondagi xususiyatlari.

Bozor iqtisodiyotiga o'tish davrining mazmuni. Bozor iqtisodiyotiga o'tish-barcha mamlakatlarga xos umumiy jarayon. Bozor iqtisodiyotiga o'tish yo'llari. O'tish davrida bozor iqtisodiyotini shakllantirishning asosiy yo'nalishlari.
 O'tish davri iqtisodiyotining asosiy belgilari. Bozor iqtisodiyotiga o'tishning milliy modellari. Mamlakatimiz Birmchi Prezidenti I. Karimovning bevosita raxbarligida ishlab chiqilgan bozor iqtisodiyotiga o'tishning O'zbek modeli, uning tamoyillari va xususiyatlari. O'zbekistonda bozor iqtisodiyotiga o'tishning bosqichlari.

Iqtisodiy islohotlarning mazmuni. O'zbekistonda iqtisodiy islohotlarni amalga oshirish konsepsiyasi va strategiyasi hamda asosiy yo'nalishlari. Iqtisodiy islohotlarning bosqichlari va ularning vazifalari. O'zbekistonda islohotlarni chuqurtashirish va iqtisodiyotni erkinlashtirishning asosiy yo'nalishlari.

Mamlakatni modernizatsiyalash jarayonining mazmuni va uning bozor iqtisodiyotiga o'tishni ta'minlashdagi roli. Modernizatsiyalash jarayonining tamoyillari, asosiy belgi va tarkibiy qismlari. Hozirgi davrda O'zbekistonda modernizatsiyalash jarayonlarining asosiy yo'nalishlari. 2017-2021 yillarda mamlakatimizni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishning ustuvor yo'nalishlari bo'yicha xarakatlar strategiyasi.

Mavzu: Talab va taklif nazariyasi. Bozor muvozanati.

Talab tushunchasi. Individual talab va bozor talabi. Talab qonuni. Giffen samarasi. Talab egri chizigi. Talab miqdoriga ta'sir qiluvchi omillar. Oliy va past toifali tovarlar. Engel qonuni. Engel egri chizigi.
 Taklif tushunchasi. Taklif qonuni. Taklif egri chizigi. Taklif miqdoriga ta'sir ko'rsatuvchi omillar. Iqtisodiy resurslarga talab va taklifning xususiyatlari.

Talab va taklif miqdorlarining mos kelishi. Qisqa va uzoq davrlarda talabning o'zgarishi. Bozor muvozanati. Xususiy va umumiy muvozanatlik. Talab va taklif egluvchanligi va ularni belgilab beruvchi omillar.

Iste'molchi xatti-harakati nazariyasi. Iste'molchining afzal ko'rish. Natihlik funksiyasi. So'nggi qo'shilgan naflik. Naflikni maksimallashirish qoydasi. Iste'molchining muvozanati holati. Befarqlik egri chizig'i. Befarqlik kartasi. Iste'molchi byudjetining cheklanganligi. Byudjet chizig'i. Narx va daromadlar o'zgarishining iste'molchi tanloviga ta'siri.

Mavzu: Raqobat va monopoliya. Narxning mohiyati va shakllanish xususiyatlari. Raqobatning mohiyati va ob'ektiv asoslari. Raqobat mazmuniga turli tomondan yondashuv. Raqobatning vazifalari. Raqobatning turlari: tarmoq ichidagi va tarmoqlararo raqobat. Raqobat shakllari: sof raqobat, monopolistik raqobat, oligopoliya va sof monopoliya. Raqobatlashish usullari: narx vositasidagi va narxsiz raqobat, g'irrom va halol raqobat. Demping narxlarni qo'llash. Raqobat kurashining zamonaviy shakllari: mahsulot sifatini oshirish, mahsulotni yangilash, xizmat sifati, reklama, servis, marketing va x.k. Narxning mazmuni va uning ob'ektiv asoslari. Narx to'g'risidagi turli nazariyalar. Tovaridagi ikki xil xususiyatlarining narxlardagi ifodasi. Narxning shakllanishiga ta'sir etuvchi omillar. Bozor iqtisodiyoti sharoitida narxning vazifalari. Narx turlari: ulgurji va chakana narxlar. Nufuzli, demping va dotatsiyalangan narxlar. Shartnomaviy, erkin va tartibga solinuvchi narxlar. Hududiy, milliy va jahon bozori narxlar. Narx diapazoni. Narx pariteti. Narx tashkil topishining bozor mexanizmi. Mukammal raqobat sharoitida narxning shakllanish xususiyatlari. Sotuvchi va xaridor narxlar. Monopoliya sharoitida narxning shakllanishi. Ommaviy taklif bo'yicha narx o'zgarishi. Monopoliya sharoitida narxning shakllanishi. Ommaviy talab bo'yicha narxning o'zgarishi. Oligopoliya sharoitida narxning shakllanishi. "Ergashish" va "inkor etish" xolatlari. Narx bo'yicha yetakchilik. Narx siyosati va uning O'zbekistonda amalga oshirilish xususiyatlari. Narxlarini ekinlashirish yo'llari va bosqichlari.

Mavzu: Tadbirkorlik faoliyati va uning shakllari. Tadbirkorlik kapitali va uning aylanishi.

Tadbirkorlik faoliyati nazariyasining rivojlanish bosqichlari. Tadbirkorlik faoliyatining mazmuni va rivojlanish shart-sharoitlari.

Tadbirkorlik faoliyatining shakllari: davlat, jamoa, xususiy, aralash va boshqa shakllari. Korxonalar tadbirkorlik faoliyatining asosiy va boshlang'ich bo'g'ini. Korxonalar faoliyatining tashkil qilinishi. Aksiyadorlik jamiyati va aksiyadorlik kapitali. Aksiya va uning turlari. Aksiya kursi. Divident va ta'sislar foydasi. Marketing, uning maqsadi, vazifalari va tamoyillari. Menejment - korxonalar boshqarish tizimi sifatida. Menejmentning asosiy maqsadi va vazifalari. O'zbekistonda kichik va oilaviy biznes hamda xususiy tadbirkorlikning yanada erkinlashirishi, rag'batlanirishi va davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanishi. Tadbirkorlik kapitalining mohiyati. Tadbirkorlik kapitali va uning xarakatidagi ikki tomonlama xususiyatining namoyon bo'lishi. Tadbirkorlik kapitalining funksional shakllari: pul, umumiy kapital va tovar. Kapitalning harakat bosqichlari. Tadbirkorlik kapitali turli shakllarining doiraviy aylanishi.

Tadbirkorlik kapitalining aylanishi. Asosiy va aylanna kapital, ularning farqi belgilari.

Mavzu: Korxonalar xarajatlari va foydasi. Ish haqqi va mehnat munosabatlari. Agrar munosabatlari va agrobiznes.

Ishlab chiqarish xarajatlari tushunchasi va uning tarkibi. Qisqa muddatli va uzoq muddatli davrlarda ishlab chiqarish xarajatlarining o'zgarish tamoyillari. Foydaning mazmuni. Foyda normasi va massasi. Yaratilgan mahsulot va daromadlarning taqsimlanish tamoyillari. Ish haqqining iqtisodiy mazmuni. Ish haqqini tashkil etish shakllari va tizimlari. Mehnat munosabatlarining iqtisodiy mazmuni va kasaba uyushmalarining roli. Agrar munosabatlarning iqtisodiy mazmuni. Qisshloq xo'jalik ishlab chiqarishining xususiyatlari.

Renta munosabatlari. Agrosanoat integratsiyasi va agrobiznes. O'zbekistonda agrar ishlohtlarni amalga oshirish va yanada chuqurlashirishning asosiy yo'nalishlari.

Mavzu: Milliy iqtisodiyot va makroiqtisodiy o'lchamlari. Mavzu: Yalpi ichki mahsulot va uning harakat shakllari. Yalpi talab va yalpi taklif. Iste'mol, jamg'arma va investitsiyalar.

Milliy iqtisodiyotning qaror topishi va uning makroiqtisodiy ko'rsatkichlari. Milliy mahsulotning mazmuni, tarkibiy qismlari va harakat shakllari. Yalpi ichki mahsulot, yalpi milliy mahsulot. Milliy hisoblar tizimi. Yalpi ichki mahsulotni hisoblash usullari. Yalpi talab tushunchasi va uning hajmiga ta'sir qiluvchi omillar. Yalpi taklif tushunchasi. Yalpi taklif tarkibi va unga ta'sir qiluvchi omillar. Yalpi talab va yalpi taklif o'rtasidagi muvozanat va uning o'zgarishi. Iste'mol, jamg'arma va investitsiyalar. Iste'mol va jamg'armaga o'rtacha mollilik. Investitsiyalarining mazmuni va turlari. Investitsiyon muhit va uning shart-sharoitlari.

Mavzu: Iqtisodiy taraqqiyot, iqtisodiy o'sish va milliy boylik. Makroiqtisodiy barqarorlik va uni ta'minlash yo'llari. Makroiqtisodiy beqarorlik.

Iqtisodiy taraqqiyotning mazmuni va ko'rsatkichlari. Iqtisodiy o'sish modellari. Iqtisodiy o'sishning mazmuni va turlari. Iqtisodiy o'sishning omillari. Milliy boylikning mazmuni va uning tarkibiy tuzilishi.

Milliy iqtisodiyotning muvozanati va mutanosibli rivojlanishi.

Makroiqtisodiy barqarorlik va uni ta'minlash yo'llari. Makroiqtisodiy beqarorlik.

Mavzu: Moliya tizimi va moliyaviy siyosat. Pul - kredit tizimi. Banklar va ularning bozor iqtisodiyotidagi roli.

Moliyaning mohiyati va vazifalari. Moliyaviy munosabatlarning ob'ekti va sub'ekti. Moliya tizimi va uning bo'g'inlari. Moliyaning vazifalari.

Davlat budjeti va uning moliyaviy resurslarni shakllantirishdagi ahamiyati. Budjet taqchilligi va davlat qarzlari. Soliq tizimi va uning vazifalari. Soliq imtiyozlari. Soliq yuklari va uning darajasini aniqlash. Fiscal (soliq-budjet) siyosati.

O'zbekistonda byudjet va soliq tizimini takomillashirish masalalari. Pul muomalasi va uning amal qilish qonuniyatlari. Pul tizimi va uning tarkibiy qismlari. Pulning aylanish tezligi. Pul miqdorini aniqlashga turlicha yondashuvlar. Inflyatsiya, uning mohiyati va turlari. Kreditning mohiyati vazifalari va turlari. Kredit munosabatlarining ob'ekti va sub'ekti. Kredit resurslarining manbaalari. Kredit berish tamoyillari. Kreditning davlat tomonidan tartibga solinishi. Banklarning iqtisodiy mazmuni. Bank tizimi. Markaziy bank va uning vazifalari. Tijorat banklari va uning vazifalari. Bank operatsiyalari va bank foydasining hosil bo'lishi. Bank tizimining takomillashirishi.

Mavzu: Bozor iqtisodiyotini tartibga solishda davlatning roli. Aholi daromadlari va davlatning ijtimoiy siyosati.

Iqtisodiyotni tartibga solishning mohiyati va zarurligi. Iqtisodiyotni tartibga solishning klassik, monetaristik, keynscha nazariyalari. Iqtisodiyotni davlat tomonidan tartibga solishning maqsadi. Davlatning milliy iqtisodiyotni tartibga solishdagi roli haqidagi nazariya va qarashlar. Iqtisodiyotni davlat tomonidan tartibga solishning maqsad va vazifalari.

Davlatning iqtisodiyotga ta'sir qilish usullari va vositalari. Aholi daromadlari, ularning turlari va shakllanish manbaalari. Nominal va real daromad. Daromadlarning taqsimlanish sabablari va omillari. Turmush darajasi va sifati. Turmush darajasi va qashshoqlikning ko'rsatkichlari. Oila budjeti: daromadlar va xarajatlarning tarkibi. Farovonlikning eng quyi chegarasi. Turmush tarzi. Yashash minimumi. Iste'molchi savatchasi. Daromadlar tengsizligi va uning darajasini aniqlash. Lorenz egri chizig'i, ditsetel va Djini koeffitsienti. Kuznets gipotezasi. Bozor iqtisodiyoti sharoitida daromadlar tengsizligini keltirib chiqaruvchi asosiy omillar. Aholi daromadlari va davlatning ijtimoiy siyosati.

Mavzu: Jahon xo'jaligi va uning evolyutsiyasi. Xalqaro iqtisodiy integratsiya va O'zbekistonning jahon hamjamiyatiga kirib borishi. Jahon bozori. Xalqaro valyuta va kredit munosabatlari.

Jahon xo'jaligi va uning evolyutsiyasi. Xalqaro iqtisodiy integratsiya va O'zbekistonning jahon hamjamiyatiga kirib borishi.

Jahon bozori. Iqtisodiy rivojlanishning umumjahon tomonlari va ishlab chiqarishning baynalmillatlashuvi.

Jahon xo'jaligining globallashuvi yo'nalishlari va ziddiyatlari.

Xalqaro iqtisodiy munosabatlarning shakllari. Jahon infratuzilimasining rivojlanishi.

O'zbekistonning jahon iqtisodiyotiga qo'shilishining shart-sharoitlari. Xalqaro valyuta-kredit munosabatlari.

Mavzu: Iqtisodiy ta'limotlar tarixi faniga kirish. Fanning predmeti va o'rganish usullari. Qadimgi dunyodagi iqtisodiy g'oyalar. Feodal jamiyati va uning yemirilishi davridagi iqtisodiy ta'limotlar.

Iqtisodiy fikr, g'oya, qarash, ta'limotlarning paydo bo'lishi va rivojlanishining tarixiy jarayoni. Ilmiy davrlash tamoiilari, boshqa ijtimoiy-gumanitar fanlar (falsafa, iqtisodiyot nazariyasi, xalq xo'jaligi tarixi, ekonomiks) bilan chambarchas bog'liqligi. Iqtisodiy fan tarixida maktablar va yo'nalishlar tushunchasi. Qadimgi sharq davlatlari iqtisodiy taraqqiyotining muammolari, xususiyatlari. Qadimgi Bobil davlatining g'oyalari. Qadimgi Misrdagi iqtisodiy g'oyalar.

Xammurapi qonunlari. Qadimgi Hindistondagi iqtisodiy g'oyalar. Manu qonunlari. "Arxashastra" traktati. Qadimgi Xitoydagi iqtisodiy fikrlar. Konfutsiylik va legistlarning ta'limoti. Guan-szi traktatlari. Ilk sotsial utopiyalar. Zardushtiylikdagi (Avesto) iqtisodiy g'oyalar. Qadimgi Gretsiya ilk quldorlik jamiyatidagi iqtisodiy qarashlar. Grek polney (shahri) iqtisodiy g'oyalarining rivoji (miloddan avvalgi V asr), Ksenofont, Platonning iqtisodiy loyihalari. Aristotelning iqtisodiy qarashlari. Iqtisodiy jarayonlarni nazariy jihatdan tushuntirish yo'lidagi ilk urinishlar. Qadimgi Rimdagi iqtisodiy konsesiyalar.

Mavzu: O'rta Osiyodagi temuriylar davrigacha bo'lgan va temuriylar davridagi iqtisodiy g'oyalar.

Yangi davr xususiyatlari. Quldorchilik jamiyatining yemirilish davrida arab davlatlaridagi iqtisodiy g'oyalar. Islomdagi iqtisodiy qarashlar. Ibn Xuldunning "Kitob ul-ibar" asaridagi iqtisodiy g'oyalar. Bozor munosabatlari to'g'risidagi fikrlar. XV asr oxiridagi ijtimoiy-iqtisodiy ahvol.

Amir Temurning iqtisodiy siyosati.

"Temur tuzuklari" dagi iqtisodiy g'oyalar. Ulug'bekning iqtisodiy g'oyalari va iqtisodiy siyosati. Moliya-pul islohatining ahamiyati.

Mavzu: Industrial ishlab chiqarish davri va ilk bozor iqtisodiyoti shakllanishidagi ta'limotlar, g'oyalar. Bozor iqtisodiyoti sharoitidagi iqtisodiy maktablarning iqtisodiy qarashlari, g'oyalari va ta'limotlari.

Merkantilizm tushunchasi va uning mazmuni. Merkantilizm vujudga kelishining iqtisodiy va ijtimoiy shart-sharoitlari. Klassik iqtisodiy maktab vujudga kelishining tarixiy shart-sharoitlari va umumiy xarakteristikasi.

Fiziokratizm iqtisodiy ta'limotining vujudga kelishi.

Smit asarlarida klassik maktab g'oyalarining yanada rivojlanishi. A. Smit manufaktura davrining iqtisodchisi sifatida. A. Smitning "Xalqlar boyligining tabiati va sabablari to'g'risida tadqiqotlar" nomli asari. Merkantilizm tanqidi va fritredetik (erkin) ning asoslab berilishi. A. Smit va fiziokratlar. A. Smit va hozirgi zamon. Bozor iqtisodiyoti to'g'risida ta'limot.

Mavzu: Bozor iqtisodiyotiga muxolif-sotsialistik yo'nalish mohiyati va uning tarixiy taqdiri.

XIX asr boshlarida hayoliy sotsializm vujudga kelishining shart-sharoitlari va umumiy xarakteristikasi. A. Sen-Simon, uning tarixiy konsepsiyasi. Burjua jamiyatining tanqidi. Yangi industrial tizim loyihasi. Sh. Furening tarixiy rivojlanish konsepsiyasi. Marksizm vujudga kelishining tarixiy shart-sharoitlari.

Marks, Engl's, Lenin iqtisodiy g'oyalarining tarixiy taqdiri va davr sinovidan o'tmaganligi.

Mavzu: Marjinalizm ta'limoti va nioklassik iqtisodiy maktablar. InstitutSIONAL yo'nalish mohiyati va ahamiyati.

Iqtisodiy ta'limotlarda neoklassik yo'nalishning shakllanishi. Marjinalizmning umumiy ta'rihi. Avstriya maktabi K. Menger, E. Bem-Baverk, F. Vizer siyosiy iqtisod predmeti va metodlarining subektiv-psixologik nuqtai-nazardan talqin qilinishi. "Sub'ektiv" va "ob'ektiv" boylıklar nazariyasi, protsent va foyda manbaining psixologik nuqtai-nazardan tushuntirib berilishi. Kembrij maktabi yoki yangi klassik (neoklassik) yo'nalish. A. Marshalning narx va daromad nazariyalari, neoklassik makroiqtisodiyotning asosi. "Elastiklik koefitsienti uslub". InstitutSIONALizmning asosiy xususiyatlari. T. Veblen g'oyalari. U. K. Mitchel g'oyalari. Fridmenning monetary maktabi.

Mavzu: Jon Meynard Keyns ta'limoti va neokynschilik.

Buyuk depressiya va iqtisodiy inqirozlar. J. M. Keynsning "Bandlik, foiz va pulning umumiy nazariyasi" (1936) asaridagi iqtisodiy g'oyalar. Bandlik, iste'mol va jamg'arishning iqtisodiyot uchun ahamiyati. Bozor iqtisodiyotining kamchiliklari; ishsizlik va jamg'arishning iqtisodiyotni boshqarishda davlatning aralashuvining zarurligi. Aralash iqtisodiyot va makroiqtisodiy yondashuv. Keynshilik va neokynschilik. Stegnatsiya nazariyasi, dirjijizm. Akselerator tushunchasi. Iqtisodiy o'sish nazariyalari. Keyns nazariyalarning hozirgi davrdagi ahamiyati.

Mavzu: Nomukammal raqobat bozori nazariyalari. Neoliberalizm g'oyalarining mohiyati va ahamiyati.

Monopoliyalarning shakllanishi, bozor munosabatlarning evolyutsiyasi. Mukammal bo'lmagan raqobatning xususiyatlari. Erkin bozorning mukammal bo'lmagan raqobat bilan bog'liqligi. Monopoliyalarning o'rtasidagi raqobat xususiyatlari. "Mahsulot differentsiatsiyasi" tushunchasining mohiyati. Tovarlar sifatini va reklamaning ahamiyati. E. Chamberlin g'oyalari. Baholamaydigan omillar tushunchasi. J. Robinson g'oyalari. Neoliberalizm g'oyalarining Kens ta'limotidan farqi. Chikago monetarizm maktabi. Milton Fridmen g'oyalari.

Mavzu: Hozirgi zamon globallashuv va iqtisodiy integratsiyalashuv sharoitida iqtisodiy qarashlar, g'oyalar, ta'limotlar.

Ishsizlik, inflyatsiya, inqiroz muammolari. P. Samuelson g'oyalari, "Ekonomiks" asari, "neoklassik sintez" konsepsiyasining mohiyati. Samuelson asarlarida iqtisodiy tafakkur tarixiga oid masalalar tahlili. Iqtisodiy taraqqiyotning to'rt g'ildiragi (inson resurslari, tabiiy resurslar, kapital va texnologiyalar). Xalqaro mehnat taqsimoti. Jahon xo'jaligida integratsiya va ixtiloslashuv. A. Smitning "mutloq ustunlik nazariyasi". E. Xeksher-B. O'lining nazariyalari, J. Xiksnning ilmiy-texnik progress bilan bog'liq iqtisodiy fikrlari. BMT ning insoniy rivojlanish konsepsiyasi.

Mavzu: O'zbekiston Respublikasidagi mamuriy-buyruqbozlik tizimida bozor munosabatlarga o'tish davri konsepsiyasi. O'tish davrining mohiyati va ahamiyati.

Mamuriy-buyruqbozlik iqtisodiyotining mohiyati, oqibatlari. Bozor iqtisodiyoti munosabatlarga o'tishning ob'ektiv zarurligi. O'zbekistonning bozor munosabatlarga o'tish xususiyatlari. Bozor iqtisodiyotini shakllantirishning bosqichlari va xususiyatlari. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev asarlarida hozirgi globallashuv sharoitida mamlakatimiz raqobatbardoshligini oshirishga qaratilgan g'oyalarining ilgari surilishi. "O'zbekiston Respublikasini ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning 2017-2021 yillarga mo'ljallangan harakatlar strategiyasi" ning ahamiyati.

II.1. Fanning tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-mavzu: "Iqtisodiyot" fanining predmeti va bilish usullari. Ijtimoiy ijtimoiy ishlab chiqarish jarayoni. Iqtisodiy tuzimlar va mulkchilik munosabatlari.

2-mavzu: Tovap-pul munosabatlarni rivojlantirish bozor iqtisodiyoti shakllanishi va amal qilishining asosidir.

3-mavzu: Bozor iqtisodiyotining mazmuni va amal qilishi.
4-mavzu: Bozor iqtisodiyotiga o'tish davri va uning O'zbekistondagi xususiyatlari.
5-mavzu: Talab va taklif nazariyasi. Bozor muvozanati.
6-mavzu: Raqobat va monopoliya. Narxning mohiyati va shakllanish xususiyatlari.
7-mavzu: Tadbirkorlik faoliyati va uning shakllari. Tadbirkorlik kapitali va uning aylanishi.
8-mavzu: Korxonalar xarajatlari va foydasi. Ish haqqi va mehnat munosabatlari. Agrar munosabatlar va agrobiznes.
9-mavzu: Milliy iqtisodiyot va makroiqtisodiy o'lchamlari. Mavzu: Yalpi ichki mahsulot va uning harakat shakllari. Yalpi talab va yalpi taklif. Iste'mol, jamg'arma va investitsiyalar
10-mavzu: Iqtisodiy taraqqiyot, iqtisodiy o'sish va milliy boylik. Makroiqtisodiy barqarorlik va uni ta'minlash yo'llari. Makroiqtisodiy beqarorlik
11-mavzu: Moliya tizimi va moliyaviy siyosat. Pul – kredit tizimi. Banklar va ularning bozor iqtisodiyotidagi roli.
12-mavzu: Bozor iqtisodiyotini tartibga solishda davlatning roli. Aholi daromadlari va davlatning ijtimoiy siyosati.
13-mavzu: Jahon xo'jaligi va uning evolyutsiyasi. Xalqaro iqtisodiy integratsiya va O'zbekistonning jahon hamjamiyatiga kirib borishi. Jahon bozori. Xalqaro valyuta va kredit munosabatlari.
14-mavzu: Iqtisodiy taraqqiyot, iqtisodiy o'sish va milliy boylik. Fanning predmeti va o'rganish usullari. Qadimgi dunyodagi iqtisodiy g'oyalari. Feodal jamiyati va uning yemirilishi davridagi iqtisodiy ta'limotlar.
15-mavzu: O'ra Osiyodagi temuriylar davrigacha bo'lgan va temuriylar davridagi iqtisodiy g'oyalari.
16-mavzu: Industrial ishlash chiqarish davri va ilk bozor iqtisodiyoti shakllanishidagi ta'limotlar, g'oyalari, g'oyalari. Bozor iqtisodiyoti sharoitidagi iqtisodiy maktablarning iqtisodiy qarashlari, g'oyalari va ta'limotlari.
17-mavzu: Bozor iqtisodiyotiga muxolif-sotsialistik yo'nalish mohiyati va uning tarixiy taqdiri.
18-mavzu: Marjinalizm ta'limoti va nioklassik iqtisodiy maktablar. Institutsonal yo'nalish mohiyati va ahamiyati.
19-mavzu: Jon Meynard Keyns ta'limoti va neokeynschilik.
20-mavzu: Nomukammal raqobat bozori nazariyalari. Neoliberalizm g'oyalarning mohiyati va ahamiyati.
21-mavzu: Hozirgi zamon globallashtirish va iqtisodiy integratsiyalashuv sharoitida iqtisodiy qarashlar, g'oyalari, ta'limotlar.
22-mavzu: O'zbekiston Respublikasidagi mamuriy-buyruqbozlik tizimida bozor munosabatlariga o'tish davri konsepsiyasi. O'tish davrining mohiyati va ahamiyati.

III. Amaliy seminar yoki laboratoriya mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiflar
III.2. Seminar mashg'ulotlari uchun quyidagi mavzular tavsifi etiladi:
1-mavzu: "Iqtisodiyot" fanining predmeti va bilish usullari.
2-mavzu: Ijtimoiy ijtimoiy ishlab chiqarish jarayoni. Iqtisodiy tizimlar va mulkchilik munosabatlari.
3-mavzu: Tovap-pul munosabatlari rivojlanishi bozor iqtisodiyoti shakllanishi va amal qilishining asosidir.
4-mavzu: Bozor iqtisodiyotining mazmuni va amal qilishi.
5-mavzu: Bozor iqtisodiyotiga o'tish davri va uning O'zbekistondagi xususiyatlari.
6-mavzu: Talab va taklif nazariyasi. Bozor muvozanati.
7-mavzu: Raqobat va monopoliya. Narxning mohiyati va shakllanish xususiyatlari.

8-mavzu: Tadbirkorlik faoliyati va uning shakllari. Tadbirkorlik kapitali va uning aylanishi.
9-mavzu: Korxonalar xarajatlari va foydasi. Ish haqqi va mehnat munosabatlari. Agrar munosabatlar va agrobiznes.
10-mavzu: Milliy iqtisodiyot va makroiqtisodiy o'lchamlari. Mavzu: Yalpi ichki mahsulot va uning harakat shakllari. Yalpi talab va yalpi taklif. Iste'mol, jamg'arma va investitsiyalar
11-mavzu: Iqtisodiy taraqqiyot, iqtisodiy o'sish va milliy boylik. Makroiqtisodiy barqarorlik va uni ta'minlash yo'llari. Makroiqtisodiy beqarorlik
12-mavzu: Moliya tizimi va moliyaviy siyosat. Pul – kredit tizimi. Banklar va ularning bozor iqtisodiyotidagi roli.
13-mavzu: Bozor iqtisodiyotini tartibga solishda davlatning roli. Aholi daromadlari va davlatning ijtimoiy siyosati.
14-mavzu: Jahon xo'jaligi va uning evolyutsiyasi. Xalqaro iqtisodiy integratsiya va O'zbekistonning jahon hamjamiyatiga kirib borishi. Jahon bozori. Xalqaro valyuta va kredit munosabatlari.
15-mavzu: Iqtisodiy ta'limotlar tarixi faniga kirish. Fanning predmeti va o'rganish usullari. Qadimgi dunyodagi iqtisodiy g'oyalari. Feodal jamiyati va uning yemirilishi davridagi iqtisodiy ta'limotlar.
16-mavzu: O'ra Osiyodagi temuriylar davrigacha bo'lgan va temuriylar davridagi iqtisodiy g'oyalari.
17-mavzu: Industrial ishlash chiqarish davri va ilk bozor iqtisodiyoti shakllanishidagi ta'limotlar, g'oyalari, g'oyalari. Bozor iqtisodiyoti sharoitidagi iqtisodiy maktablarning iqtisodiy qarashlari, g'oyalari va ta'limotlari.
18-mavzu: Bozor iqtisodiyotiga muxolif-sotsialistik yo'nalish mohiyati va uning tarixiy taqdiri.
19-mavzu: Marjinalizm ta'limoti va nioklassik iqtisodiy maktablar. Institutsonal yo'nalish mohiyati va ahamiyati.
20-mavzu: Jon Meynard Keyns ta'limoti va neokeynschilik.
21-mavzu: Nomukammal raqobat bozori nazariyalari. Neoliberalizm g'oyalarning mohiyati va ahamiyati.
22-mavzu: Hozirgi zamon globallashtirish va iqtisodiy integratsiyalashuv sharoitida iqtisodiy qarashlar, g'oyalari, ta'limotlar.
23-mavzu: O'zbekiston Respublikasidagi mamuriy-buyruqbozlik tizimida bozor munosabatlariga o'tish davri konsepsiyasi. O'tish davrining mohiyati va ahamiyati.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar
Mustaqil ta'lim uchun tavsifiy etiladigan mavzular:

- Hozirgi zamon iqtisodiyot nazariyasi rivojlanishining asosiy yo'nalishlari.
- Iqtisodiyot nazariyasi rivojlanishining asosiy bosqichlari. Mehnat unumdorligi - iqtisodiy o'sish omili sifatida. Mulkiylik shakllari o'zgarishining yo'llari va usullari.
- O'zbekistonda milliy valyutaning muomalaga kiritilishi. Bozor iqtisodiyoti modellari.
- Bozor iqtisodiyotining ijtimoiy yo'naltirilganligi va uning O'zbekistonga xos xususiyatlari. Bozor infratuzilmasi va uning usullari.
- Raqobat kurashining shakllari va usullari. Monopoliyalar, ularning amal qilish va tartibga solish xususiyatlari.
- Ishlab chiqarish xarajatlari va ularni kamaytirish yo'llari. Korxonalar foydasining taqsimlanishi va ishlalishi.
- Milliy iqtisodiyot va uning makroiqtisodiy ko'rsatkichlari. O'zbekistonda milliy hisoblar tizimi: holati va istiqbollari.

8. Iste'molchi hулqi nazariyasining asosiy holati. Jamg'arma va uning hajmiga ta'sir etuvchi omillar.
9. Iqtisodiy o'sishning mohiyati, asosiy tavsifnomasi va modeli.
10. Makroiqtisodiy muvozanatlikning mohiyati va unga erishish yo'llari. Iqtisodiy rivojlanishning siklliligi va iqtisodiy sikl nazariyalari.
11. Yalpi ishchi kuchi va uni takor ishlab chiqarish. Ishsizlikning kelib chiqish sabablari va namoyon bo'lish shakllari.
12. Soliqlar, ularning vazifalari va turlari
13. Davlatning pul-kredit siyosati: maqsadi va dastaktari. O'zbekistonda bank tizimini takomillashirish yo'llari.
14. Inflyatsiya uning namoyon bo'lish shakllari
15. Aholi daromadlarining mazmuni, turlari va shakllanish manbaalari. Davlatning ijtimoiy siyosati. Bozor iqtisodiyoti sharoitida daromadlar
16. tengsizligi.
17. Jahon xo'jaligining shakllanishi va rivojlanishi. Xalqaro iqtisodiy integratsiya, uning mazmuni va shakllari.
18. Jahonning global iqtisodiy muammolari. Erkin savdo va proteksionizm siyosati.
19. O'zbekiston tashqi savdo munosabatlari geografiasining sifat jihatidan o'zgarib borishi.
20. To'lov balansining mohiyati va tarkibi.
21. Xalq bilan muloqot va inson manfaatlari yili davlat dasturidan o'rin olgan iqtisodiy masalalar tahlili.
22. Shavkat Mirziyoyev 2016yilda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanirish yakumlari va 2017 yilga mo'ljallangan iqtisodiy dasturning eng muhim ustuvor yo'nalishlariga bag'ishlangan Vazirlar Mahkamasining kengaytirilgan majlisidagi ma'ruzasida aks etgan iqtisodiy masalalar va ularning tahlili. Xalq so'zi, 2017 yil 9 yanvar.
23. Qadimgi Xitoydagi iqtisodiy g'oyalari. Qadimgi Hindistondagi ijtimoiy-iqtisodiy g'oyalari.
24. Qadimgi Rimdagi iqtisodiy g'oyalari. Xristianlikning vujudga kelishi. Qadimgi Gretsiyadagi iqtisodiy g'oyalari.
25. Qur'on va Hadislarda berilgan iqtisodiy-ijtimoiy g'oyalari.
26. IX-XXVI asrlarda O'rta Osiyodagi iqtisodiy g'oyalari va qarashlar.
27. Yusuf Xos Xojibning ilmiy merosi. Abu Rayxon Beruniyning ilmiy merosi.
28. Temur va temuriylar davridagi iqtisodiy g'oyalari.
29. A. Navoiyning ilmiy merosi. Boburning ilmiy qarashlari.
30. Arab davlatlaridagi feodalizm davridagi iqtisodiy qarashlar. Ibn Xoldunning iqtisodiy g'oyalari.
31. Yevropada merkantilizm va klassik maktabning vujudga kelishi.
32. Fiziokratlar. Kenening iqtisodiy qarashlari. U. Petti Angliya klassik maktabining dastlabki vakili.
33. A. Smit va D. Rikardoning klassik iqtisodiy maktabi.
34. Fransuz klassik iqtisodiy maktabi: F. Buage'lber va F. Kenelarning iqtisodiy nazariyalari.
35. S. Sisonning iqtisodiy qarashlari. P. M. Prudonning iqtisodiy ta'limoti.
36. R. Maltusning aholi nufusi nazariyasi va zamonaviy Maltus ta'limoti.
37. Amerikada iqtisodiy g'oyalarning vujudga kelishi (XVIII-XIX asr).
38. Germaniyada iqtisodiy konsepsiyalarning shakllanishi. F. Listning tarixiy maktabi va uning iqtisodiy qarashlari.
39. Marks iqtisodiy g'oyalari vujudga kelishining ijtimoiy-iqtisodiy shart-sharoitlari. Uning mohiyati va tarixiy taqdiri.
40. Germaniyada "Yangi tarixiy maktab" va uning iqtisodiy mazmuni. Avstriya maktabi, uning nazariya va uslublarining shart-sharoitlari.
41. Kembrij maktabi. A. Marshallning talab va taklif nazariyasi. Neoklassik maktab va neoleberalizmning evolyutsiyasi.

42. J. M. Keyns ta'limoti. 50-60-yillarda ijtimoiy-institutsional yo'nalish. Xalqaro mehnat taqsimotining neoklassik nazariyalari
43. Shvetsiya iqtisodiy modelini shakllantirish g'oyalari
44. O'zbekiston Respublikasida erkin bozor iqtisodiyotini vujudga keltirish to'g'risidagi iqtisodiy konsepsiyalar
45. "O'zbekiston Respublikasini ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanirishning 2017-2021 yillarga mo'ljallangan Harakatlar strategiyasi" ning mohiyati.

6

Asosiy adabiyotlar

1. Sh. Shodmonov, U. Gofurov, Iqtisodiyot nazariyasi: Darslik- T.: Fan va texnologiya 2005.
2. A. Ulmasov, A. Vaxodov, Iqtisodiyot nazariyasi: Darslik- T.: Iqtisod-moliya 2014.
3. O. Sh. Ismailov, X.T. Jumanov, G.T. Ibragimova, N.X. Isaeva, Iqtisodiyot nazariyasi fanidan ma'ruzalar matni: Usuliy kullannama-T.: TDPU 2015.
4. Kempbell R. Makkonell Stenli L. Bryu, Ekonomika: Uchebnik I-II gom Tallin. 1993.
5. N. Gregori Menkyu, Prinsipi ekonomike: Uchebnik Sankt-Peterburg 1999. Peterburg 1999.
6. A.V. Sidorovich (avtorskiy kollektiv) Kurs ekonomicheskoy teorii: Uchebnik Moskva «Delo i servis» 2001.
7. A. Ulmasov, A. Mamanazarov, Ekonomika: Uchebnoe posobie T.: 2015.
8. Harry Landreth, David S. Colander. "History of Economic Thought".
9. Razzoqov A., Toshmatov Sh., Urmonov X- Iqtisodiy ta'limotlar tarixi. sarslik (lotin yozuvida). - T. "Iqtisod-moliya", 2007. -320 bet.
10. Razzoqov A., Toshmatov Sh., Urmonov N. Iqtisodiy ta'limotlar tarixi. Ma'ruzalar matni (lotin yozuvida). - T.: TDIU, 2007. - 256 bet.
11. A. Razzoqov. Urtta Osiyo mutafakkirlarining Iqtisodiy g'oyalari. O'quv qo'llanma. - T.: TDIU, 2007. - 294 bet.
12. Sutin S.F. Istoriya ekonomicheskix uchening. Ucheb. pos. - M.: Eksmo, 2010 - 368 str.
13. O'zbekiston milliy ensiklopediyasi. 1-12 jildlar. - T. 2000-2006 yillar.
14. O'zbekistonda Iqtisodiyot fanining rivoji. UzME. 12 jild. 2006 y, 482-485 b.

Qo'shimcha adabiyotlar:

15. Mirziyoev Sh.M. Buyuk kelajigimizni mard va oiljanob xalqimiz bilan birga kuramiz. - Toshkent: "O'zbekiston" NMIU, 2017. —488 b.
16. Mirziyoev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti lavozimiga kirishish tantanali marosimiga bag'ishlangan Oliy Majlis palatalarining kushma majlisidagi nutk. - Toshkent: "O'zbekiston" NMIU, 2016. - 56 b.
17. Mirziyoev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash - yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganligining 24 yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimdagi ma'ruzasi. 2016 yil 7 dekabr. Toshkent: "O'zbekiston" NMIU. 2016.-48 b.
18. Kurkin E.B. Upravlenie innovatsionnymi proektami v obrazovanii: Ucheb. posobie. - M.: Pedagogika-Press, 2001.
19. Lazarev V. S. Psixologiya strategicheskix resheniy. - M.: IFF «Golden Amb», 1994.
20. Lazarev V. S. Sistemnoe razvitiye shkoli. - M.: Pedagogicheskoe obustvo Rossii, 2002.
21. Maykl Meskon, Maykl Albert, Franklin Xedouri. Osnovy menedjmenta. - M.: Delo, 1992.
22. Medinskiy V.G. Innovatsionnyy menedjment. - M.: Infra, 2004. - 293 s.
23. Polyakov S.D. V poiskax pedagogicheskoy innovatiki. - M., 1993.
24. Potashnik M.M. i dr. Upravlenie innovatsionnymi protsessami v obrazovanii. - M., 1994.
25. Potashnik M.M., Lazarev V.S. Upravlenie razvitiem shkoli. - M.: Novaya shkola, 1995.
26. Sovetova O.S. Osnovy sotsialnoy psixologii innovatsiy. - SPB.: Izdatelstvo S. Peterburgskogo universiteta, 2000.
27. Sotvoldiev A.A., To'xtaboev A.T., Teshaboeva Z.T. Jaraenlar menedjmenti. - T.: "Fan va texnologiya", 2005.

28. Slastenin V.A., Podsumova L.S. Pedagogika – innovatsionnaya deyatel'nost. – M.: Magistr, 1997.
29. Teshaboev T.Z. Oliy o'quv yurtlarida innovatsion faoliyatni takomillashtirish yo'llari. – T.: "Fan va texnologiya", 2007.
30. Toshmatov X.T., Taraxtieva T.K. Innovatsiya menedjmenti (ma'ruzalar matni). – T.: 1999.
31. Xomeriki O.G., Potashnik M.M., Lorensov A.V. Razvitiye shkoli kak innovatsionniy protsess. – M., 1994.
32. Xudominskiy P.V. Upravlenie sovremennoy obucobrazovatel'noy shkoloj. – M., 1995.

Elektron ta'lim resurslari:

1. www.cov.uz - O'zbekiston Respublikasi hukumat portali
2. www.lex.uz - O'zbekiston Respublikasi Qonun xujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi
3. www.zivonet.uz
4. www.tdpu.uz
5. www.edu.uz
6. www.stat.uz
7. www.soliq.uz

7	Fan dasturi Jizzax davlat pedagogika instituti Kengashning 2021 yil 14-08- dagi / -sonli bayonnomasi bilan tasdiqlangan.
8	Fan/modul uchun ma'sullar: Usmonov Azamat Juraboyevich – Geografiya va iqtisodiy bilim asoslari kafedrasida katta o'qituvchisi
9	Taqrizchilar: Botirov Baxtiyor Fayzullayevich - JDPI Maktab menedjmenti kafedrasida dotsent v.b. i.f.n. Hidayatov Ravshan - Jizzax politexnika instituti Iqtisodiyot va menedjment kafedrasida dotsenti, i.f.n.